

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONES DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA
EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

HOTĂRÂREA CURȚII

din 28 martie 2000*

„Convenția de la Bruxelles – Executarea hotărârilor judecătorești – Ordine publică”

În cauza C-7/98,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare adresată Curții în temeiul Protocolului din 3 iunie 1971 privind interpretarea de către Curtea de Justiție a Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială de Bundesgerichtshof (Germania), în cadrul litigiului aflat pe rolul acestei instanțe între

Dieter Krombach

și

André Bamberski,

cu privire la interpretarea articolului 27 punctul 1 din Convenția din 27 septembrie 1968 menționată anterior (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Convenția din 9 octombrie 1978 privind aderarea Regatului Danemarcei, a Irlandei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (JO L 304, p. 1 și – text modificat – p. 77, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 16) și prin Convenția din 25 octombrie 1982 privind aderarea Republicii Elene (JO L 388, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 118),

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward, L. Sevón și R. Schintgen, președinți de cameră, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann (raportor) și H. Ragnemalm, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul A. Saggio,

grefier: doamna L. Hewlett, administrator,

având în vedere observațiile scrise prezentate:

- pentru domnul A. Bamberski, de H. Klingelhöffer, avocat la Ettlingen;
- pentru guvernul german, de domnul R. Wagner, Regierungsdirektor în cadrul Ministerului Federal al Justiției, în calitate de agent;
- pentru guvernul francez, de doamnele K. Rispal-Bellanger, director adjunct la Direcția afacerilor juridice din Ministerul Afacerilor Externe, și R. Loosli-Surrans, chargée de mission la aceeași direcție, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul J. L. Iglesias Buhigues, consilier juridic, în calitate de agent, asistat de B. Wägenbaur, avocat în cadrul Baroului din Bruxelles,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale prezentate de guvernul francez și de Comisie în ședința din 2 martie 1999,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 23 septembrie 1999,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin ordonanța din 4 decembrie 1997, primită la Curte la 14 ianuarie 1998, Bundesgerichtshof a adresat, în temeiul Protocolului din 3 iunie 1971 privind interpretarea de către Curtea de Justiție a Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială, trei întrebări privind interpretarea articolului 27 punctul 1 din Convenția din 27 septembrie 1968 menționată anterior (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin Convenția din 9 octombrie 1978 privind aderarea Regatului Danemarcei, a Irlandei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (JO L 304, p. 1 și – text modificat – p. 77, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 16) și prin Convenția din 25 octombrie 1982 privind aderarea Republicii Elene (JO L 388, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 118, denumită în continuare „convenția”).
- 2 Aceste întrebări au fost formulate în cadrul unui litigiu între domnul Bamberski, domiciliat în Franța, și domnul Krombach, domiciliat în Germania, în legătură cu executarea, în acest stat contractant, a unei hotărâri pronunțate la 13 martie 1995

de Cour d'assises din Paris (Franța) prin care acesta din urmă era obligat la plata către domnul Bamberski, care se constituise parte civilă, a unei despăgubiri în cuantum de 350 000 FRF.

Convenția

- 3 Potrivit articolului 1 primul paragraf din convenție, aceasta „se aplică în materie civilă și comercială și indiferent de natura instanței”.
- 4 În materie de competență, regula de principiu, enunțată la articolul 2 primul paragraf din convenție, stipulează că persoanele domiciliare pe teritoriul unui stat contractant sunt acționate în judecată, indiferent de cetățenia sau naționalitatea lor, în fața instanțelor statului respectiv. Articolul 3 al doilea paragraf interzice reclamantului să se prevaleze de anumite reguli de competență exorbitante, în special, în ceea ce privește Franța, de cele bazate pe cetățenie sau naționalitate care rezultă din articolele 14 și 15 din Codul civil.
- 5 De asemenea, convenția prevede norme de competență speciale. Astfel, potrivit articolului 5 din convenție:

„Pârâțul domiciliat pe teritoriul unui stat contractant poate fi acționat în justiție într-un alt stat contractant:

[...]

4. dacă este vorba de o acțiune pentru repararea prejudiciului sau de o acțiune în restituire ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni, în fața instanței sesizate prin acțiunea publică în măsura în care această instanță, conform legii, poate judeca acțiuni civile.”

- 6 În materie de recunoaștere și de executare a hotărârilor judecătorești, regula de principiu, enunțată la articolul 31 primul paragraf din convenție, prevede că hotărârile pronunțate într-un stat contractant și care sunt executorii în acest stat sunt puse în executare în alt stat contractant după ce au fost investite cu formulă executorie, la cererea părții interesate.
- 7 În sensul articolul 34 al doilea paragraf, „cererea nu poate fi respinsă decât pentru unul dintre motivele prevăzute la articolele 27 și 28”.
- 8 Articolul 27 punctul 1 din convenție prevede:
„Hotărârile judecătorești nu sunt recunoscute:
1) dacă recunoașterea este contrară ordinii publice a statului respectiv.”
- 9 Articolul 28 al treilea paragraf din convenție precizează:

„Fără a aduce atingere dispozițiilor primului paragraf, nu se poate proceda la controlul competențelor instanțelor statului de origine; normele de competență nu privesc ordinea publică menționată la articolul 27 alineatul (1).”

- 10 Potrivit articolului 29 și articolului 34 al treilea paragraf din convenție:

„În niciun caz, hotărârea străină nu poate face obiectul unei revizuiri pe fond.”

- 11 Articolul II din protocolul anexat la convenție (denumit în continuare „protocolul”), care, în conformitate cu articolul 65 din convenție, face parte integrantă din aceasta, stipulează:

„Fără a se aduce atingere dispozițiilor mai favorabile din legislațiile naționale, persoanele domiciliat într-un stat contractant care sunt urmărite în fața instanțelor penale dintr-un alt stat contractant, nefiind cetățeni ai acestui stat, pentru o infracțiune săvârșită din culpă pot fi judecate și în lipsă, cu condiția să fie reprezentate.

Cu toate acestea, instanța sesizată poate dispune înfățișarea în persoană. În caz de neprezentare, hotărârea pronunțată în acțiunea civilă fără ca persoana în cauză să fi avut posibilitatea de a-și pregăti apărarea poate să nu fie recunoscută sau executată în celelalte state contractante.”

Litigiul principal

- 12 Ca urmare a decesului, în Germania, al unei resortisante franceze în vârstă de 14 ani, au fost inițiate cercetări în Germania împotriva domnului Krombach. Cercetările s-au finalizat prin pronunțarea unei soluții de netrimitere în judecată.
- 13 În urma depunerii unei plângeri de către domnul Bamberski, tatăl tinerei, au fost inițiate cercetări în Franța, instanțele franceze declarându-se competente dată fiind cetățenia franceză a victimei. La capătul acestor cercetări, domnul Krombach a fost trimis în judecată în fața Cour d'assises din Paris prin hotărârea Chambre d'accusations (Camera de acuzare) din cadrul Cour d'appel (Curtea de Apel) din Paris.
- 14 Această hotărâre de trimitere în judecată, precum și constituirea ca parte civilă a tatălui victimei au fost comunicate domnului Krombach. Deși se dispusese înfățișarea în persoană, acesta din urmă nu s-a prezentat la ședință. În aceste condiții, Cour d'assises din Paris a procedat la judecarea în lipsă în conformitate cu articolul 627 și următoarele din Codul de procedură penală francez. În conformitate cu articolul 630 din codul menționat, care prevede că niciun apărător nu se poate prezenta în numele persoanei judecate în lipsă, Cour d'assises s-a pronunțat fără a-i asculta pe apărătorii mandatați de domnul Krombach.

- 15 Prin hotărârea din 9 martie 1995, Cour d'assises l-a condamnat pe domnul Krombach, declarat vinovat de comiterea infracțiunii de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, la o pedeapsă de 15 ani închisoare. Prin hotărârea din 13 martie 1995, pronunțându-se asupra acțiunii civile, Cour d'assises l-a obligat pe domnul Krombach, tot în lipsă, la plata către domnul Bamberski a sumei de 350 000 FRF, cu titlu de despăgubiri.
- 16 La cererea domnului Bamberski, președintele uneia dintre camerele civile ale Landgericht Kempten, competentă teritorial, a declarat executorie în Germania hotărârea din 13 martie 1995. Întrucât Oberlandesgericht a respins acțiunea formulată de domnul Krombach, acesta din urmă a sesizat Bundesgerichtshof cu o „Rechtsbeschwerde” (cerere de recurs), în cadrul căreia a susținut că nu s-a putut apăra efectiv împotriva condamnării de către instanța franceză.
- 17 În aceste condiții, Bundesgerichtshof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Normele de competență pot să privească ordinea publică menționată la articolul 27 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles atunci când, în cazul unei persoane domiciliată pe teritoriul unui alt stat contractant (articolul 2 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles), statul de origine și-a întemeiat competența exclusiv pe cetățenia victimei (conform prevederilor referitoare la Franța de la articolul 3 al doilea paragraf din Convenția de la Bruxelles)?

În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:

2) În cadrul ordinii publice menționate la articolul 27 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles, instanța statului solicitat (articolul 31 primul paragraf din Convenția de la Bruxelles) poate să țină seama de faptul că instanța penală din statul de origine nu a admis ca debitorul să fie apărut de către un avocat în ceea ce privește acțiunea civilă (articolul II din Protocolul din 27 septembrie 1968 privind interpretarea Convenției de la Bruxelles), pentru motivul că pârâtul, domiciliat într-un alt stat contractant, este urmărit pentru o infracțiune săvârșită cu intenție și că nu s-a înfățișat în persoană?

În cazul unui răspuns negativ la a doua întrebare:

3) În cadrul ordinii publice menționate la articolul 27 punctul 1 din Convenția de la Bruxelles, instanța statului solicitat poate să țină seama de faptul că instanța statului de origine și-a întemeiat competența exclusiv pe cetățenia victimei (a se vedea prima întrebare de mai sus) și că în plus aceasta a refuzat ca pârâtul în cauză să fie reprezentat de un avocat (a se vedea a doua întrebare de mai sus)?”

Observații preliminare

- 18 Prin intermediul acestor întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, Curții să se pronunțe asupra interpretării care trebuie dată noțiunii „ordin[e] public[ă] a statului respectiv”, menționată la articolul 27 punctul 1 din convenție.
- 19 Trebuie amintit că această convenție vizează facilitarea, în cea mai mare măsură cu putință, a liberei circulații a hotărârilor, prevăzând o procedură de *exequatur* simplă și rapidă (a se vedea printre altele Hotărârea din 2 iunie 1994, Solo Kleinmotoren, C-414/92, Rec., p. I-2237, punctul 20, și Hotărârea din 29 aprilie 1999, Coursier, C-267/97 Rec., p. I-2543, punctul 25).
- 20 Reiese din jurisprudența Curții că această procedură constituie un sistem autonom și complet, independent de sistemele juridice ale statelor contractante, și că principiul securității juridice în ordinea juridică comunitară, precum și obiectivele convenției în temeiul articolului 220 din Tratatul CE (devenit articolul 293 CE), pe care se întemeiază aceasta, impun o aplicare uniformă în toate statele contractante a normelor convenției și a jurisprudenței relevante a Curții (a se vedea printre altele Hotărârea din 11 august 1995, SISRO, C-432/93, Rec., p. I-2269, punctul 39).
- 21 În ceea ce privește articolul 27 din convenție, Curtea a statuat că acesta trebuie interpretat strict în măsura în care reprezintă un obstacol în calea realizării unuia dintre obiectivele fundamentale ale convenției (Hotărârea Solo Kleinmotoren, citată anterior, punctul 20). În ceea ce privește, mai precis, recurgerea la clauza privind ordinea publică, prevăzută la articolul 27 punctul 1 din convenție, Curtea a precizat că aceasta nu trebuie să aibă loc decât în cazuri excepționale (Hotărârea din 4 februarie 1988, Hoffmann, 145/86, Rec., p. 645, punctul 21, și Hotărârea din 10 octombrie 1996, Hendrikman și Feyen, C-78/95, Rec., p. I-4943, punctul 23).
- 22 Rezultă că, deși statele contractante rămân, în principiu, libere să stabilească, în temeiul rezervei menționate la articolul 27 punctul 1 din convenție, în conformitate cu propriile concepții naționale, cerințele ordinii lor publice, limitele acestei noțiuni țin de interpretarea convenției.
- 23 Prin urmare, deși nu este de competența Curții să definească conținutul ordinii publice a unui stat contractant, totuși îi revine acesteia sarcina de a controla limitele în cadrul cărora instanța dintr-un stat contractant poate recurge la această noțiune pentru a nu recunoaște o hotărâre judecătorească care emană de la o instanță dintr-un alt stat contractant.
- 24 În această privință, trebuie evidențiat faptul că, întrucât convenția a fost încheiată în temeiul articolului 220 din tratat și în cadrul definit de acesta, dispozițiile sale sunt legate de tratat (Hotărârea din 10 februarie 1994, Mund & Fester, C-398/92, Rec., p. I-467, punctul 12).

- 25 Potrivit unei jurisprudențe constante, drepturile fundamentale fac parte integrantă din principiile generale de drept a căror respectare este asigurată de Curte (a se vedea printre altele Avizul nr. 2/94 din 28 martie 1996, Rec., p. I-1759, punctul 33). În acest scop, Curtea se inspiră din tradițiile constituționale comune statelor membre, precum și din indicațiile furnizate de instrumentele internaționale privind protecția drepturilor omului la care statele membre au cooperat sau au aderat. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (denumită în continuare „CEDO”) are, în acest sens, o semnificație particulară (a se vedea printre altele Hotărârea din 15 mai 1986, Johnston, 222/84, Rec., p. 1651, punctul 18).
- 26 Curtea a recunoscut astfel în mod expres principiul general de drept comunitar potrivit căruia orice persoană are dreptul la un proces echitabil, care se inspiră din aceste drepturi fundamentale (Hotărârea din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, Rec., p. I-8417, punctele 20 și 21, și Hotărârea din 11 ianuarie 2000, Țările de Jos și Van der Wal/Comisia, C-174/98 P și C-189/98 P, Rec., p. I-1, punctul 17).
- 27 Articolul F alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană [devenit, după modificare, articolul 6 alineatul (2) UE] a consacrat această jurisprudență. În sensul acestei dispoziții, „Uniunea respectă drepturile fundamentale, astfel cum sunt acestea garantate de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma în 4 noiembrie 1950, precum și astfel cum rezultă acestea din tradițiile constituționale comune ale statelor membre, ca principii generale ale dreptului comunitar”.
- 28 Tocmai în lumina acestor considerații trebuie să se răspundă la întrebările preliminare.

Cu privire la prima întrebare

- 29 Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în considerarea clauzei privind ordinea publică menționate la articolul 27 punctul 1 din convenție, instanța din statul solicitat poate, în cazul unui pârât domiciliat pe teritoriul aceluia stat, să țină seama de faptul că instanța din statul de origine și-a întemeiat competența pe cetățenia victimei unei infracțiuni.
- 30 Cu titlu preliminar, trebuie amintit că din însuși modul de redactare a articolului 1 primul paragraf din convenție rezultă că aceasta se aplică hotărârilor pronunțate în materie civilă de o instanță penală (Hotărârea din 21 aprilie 1993, Sonntag, C-172/91, Rec., p. I-1963, punctul 16).
- 31 În sistemul convenției, exceptând anumite ipoteze enumerate în mod limitativ la articolul 28 primul paragraf din convenție, dintre care niciuna nu corespunde faptelor la care se referă cauza principală, instanța solicitată nu poate proceda la

controlul competenței instanțelor din statul de origine. Acest principiu fundamental, enunțat la articolul 28 al treilea paragraf prima teză din convenție, este întărit de precizarea din a doua teză din aceeași dispoziție, potrivit căreia „normele de competență nu privesc ordinea publică menționată la articolul 27 alineatul (1)”.

- 32 Rezultă că ordinea publică a statului solicitat nu poate fi opusă recunoașterii sau executării unei hotărâri judecătorești pronunțate într-un alt stat contractant doar pentru motivul că instanța de origine n-ar fi respectat normele de competență prevăzute de convenție.
- 33 Având în vedere termenii generali în care este redactat articolul 28 al treilea paragraf din convenție, o astfel de soluție trebuie să fie considerată ca fiind în principiu aplicabilă, chiar în ipoteza în care instanța din statul de origine și-ar fi întemeiat în mod eronat competența, în privința unui pârât domiciliat pe teritoriul statului solicitat, pe o normă care face apel la criteriul cetățeniei sau naționalității.
- 34 În consecință, trebuie să se răspundă la prima întrebare în sensul că instanța din statul solicitat nu poate, în cazul unui pârât domiciliat pe teritoriul acestuia, să țină seama, în considerarea clauzei privind ordinea publică menționate la articolul 27 punctul 1 din convenție, doar de faptul că instanța din statul de origine și-a întemeiat competența pe cetățenia victimei unei infracțiuni.

Cu privire la a doua întrebare

- 35 Prin intermediul acestei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în considerarea clauzei privind ordinea publică menționate la articolul 27 punctul 1 din convenție, instanța din statul solicitat poate, în cazul unui pârât domiciliat pe teritoriul său și urmărit pentru o infracțiune săvârșită cu intenție, să țină seama de faptul că instanța din statul de origine i-a refuzat acestuia din urmă dreptul de a fi apărut fără a se înfățișa în persoană.
- 36 Trebuie subliniat faptul că, interzicând o revizuire pe fond a hotărârii judecătorești străine, articolul 29 și articolul 34 al treilea paragraf din convenție nu permit instanței din statul solicitat să refuze recunoașterea sau executarea acestei hotărâri doar pentru motivul că ar exista o divergență între norma juridică aplicată de instanța din statul de origine și cea pe care ar fi aplicat-o instanța din statul solicitat dacă ar fi fost sesizată cu litigiul. De asemenea, instanța din statul solicitat nu poate controla exactitatea aprecierilor de fapt sau de drept făcute de instanța din statul de origine.
- 37 Nu se poate recurge la clauza privind ordinea publică prevăzută la articolul 27 punctul 1 din convenție decât în ipoteza în care recunoașterea sau executarea hotărârii judecătorești pronunțate într-un alt stat contractant ar contraveni într-un mod inacceptabil ordinii juridice a statului solicitat, astfel încât ar aduce atingere unui principiu fundamental. Pentru a respecta interdicția referitoare la revizuirea

pe fond a hotărârii străine, atingerea ar trebui să constituie o încălcare evidentă a unei norme de drept considerate esențială în ordinea juridică a statului solicitat sau a unui drept recunoscut ca fiind fundamental în ordinea juridică respectivă.

- 38 În ceea ce privește dreptul la apărare, la care se face referire în întrebarea preliminară, trebuie subliniat că acesta ocupă un loc excepțional în organizarea și desfășurarea unui proces echitabil și că figurează printre drepturile fundamentale care decurg din tradițiile constituționale comune ale statelor membre.
- 39 Încă mai precis, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat în mai multe rânduri în materie penală că, deși nu este absolut, dreptul oricărui acuzat de a fi efectiv apărat de un avocat, la nevoie numit din oficiu, se numără printre elementele fundamentale ale unui proces echitabil și că un acuzat nu pierde beneficiul unui astfel de drept doar pentru că nu s-a prezentat la dezbateri (a se vedea Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Poitrimol împotriva Franței din 23 noiembrie 1993, seria A nr. 277-A, Hotărârea Pelladoah împotriva Țărilor de Jos din 22 septembrie 1994, seria A nr. 297-B, și Hotărârea Van Geyseghem împotriva Belgiei din 21 ianuarie 1999, *Recueil des arrêts et décisions*, 1999-I).
- 40 Reiese din această jurisprudență că instanța națională dintr-un stat contractant este îndreptățită să considere că refuzul de a asculta apărarea unui acuzat absent la dezbateri constituie o încălcare vădită a unui drept fundamental.
- 41 Instanța de trimitere își pune, cu toate acestea, problema dacă instanța din statul solicitat are posibilitatea de a ține seama, în considerarea articolului 27 punctul 1 din convenție, de o încălcare de asemenea natură, având în vedere modul de redactare a articolului II din protocol. Acesta din urmă, care implică o extindere a domeniului de aplicare al convenției în domeniul penal justificată de consecințele în materie civilă sau comercială care pot decurge din hotărârea unei instanțe penale (Hotărârea din 26 mai 1981, Rinkau, 157/80, Rec., p. 1391, punctul 6), recunoaște dreptul la apărare fără înfățișarea în persoană la instanțele penale dintr-un stat contractant persoanelor care nu sunt resortisante ale statului în cauză și care au domiciliul într-un alt stat contractant doar în măsura în care acestea sunt urmărite pentru o infracțiune săvârșită fără intenție. Această limitare a fost interpretată în sensul că, în mod evident, convenția a căutat să excludă de la beneficiul de a fi apărat fără a se înfățișa în persoană persoanele urmărite pentru infracțiuni a căror gravitate justifică această excludere (Hotărârea Rinkau, citată anterior, punctul 12).
- 42 Totuși, reiese dintr-o jurisprudență dezvoltată de Curte pe baza principiilor amintite la punctele 25 și 26 din prezenta hotărâre că respectarea dreptului la apărare în orice procedură inițiată împotriva unei persoane și care s-ar putea încheia printr-un act care ar putea-o prejudicia constituie un principiu fundamental de drept comunitar care trebuie să fie garantat chiar și în absența oricărei reglementări privind procedura (a se vedea printre altele Hotărârea din 29 iunie

1994, Fiskano/Comisia, C-135/92, Rec., p. I-2885, punctul 39, și Hotărârea din 24 octombrie 1996, Comisia/Lisrestal și alții, C-32/95 P, Rec., p. I-5373, punctul 21).

- 43 Curtea a statuat de asemenea că, deși scopul convenției este acela de a asigura simplificarea formalităților cărora le sunt subordonate recunoașterea reciprocă și executarea reciprocă a hotărârilor judecătorești, acest obiectiv nu poate fi totuși atins prin restrângerea dreptului la apărare (Hotărârea din 11 iunie 1985, Debaecker și Plouvier, 49/84, Rec., p. 1779, punctul 10).
- 44 Rezultă din această evoluție jurisprudențială că recurgerea la clauza privind ordinea publică trebuie considerată ca fiind posibilă în cazurile excepționale în care garanțiile înscrise în legislația statului de origine și în convenția însăși nu sunt suficiente pentru a proteja pârâtul de o încălcare vădită a dreptului său de a se apăra în fața instanței de origine, astfel cum a fost recunoscut de CEDO. În consecință, articolul II din protocol nu poate fi interpretat în sensul că se opune posibilității instanței din statul solicitat de a ține seama, în considerarea ordinii publice menționate la articolul 27 punctul 1 din convenție, de faptul că, în cadrul unei acțiuni în repararea prejudiciului care decurge dintr-o infracțiune, instanța din statul de origine a refuzat să asculte apărarea acuzatului, urmărit pentru o infracțiune săvârșită cu intenție, doar pentru motivul că acesta din urmă nu a fost prezent la dezbateri.
- 45 În consecință, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că instanța din statul solicitat poate, în cazul unui pârât domiciliat pe teritoriul său și urmărit pentru o infracțiune săvârșită cu intenție, să țină seama, în considerarea clauzei privind ordinea publică menționate la articolul 27 punctul 1 din convenție, de faptul că instanța din statul de origine a refuzat pârâtului dreptul de a se apăra fără a se înfățișa în persoană.

Cu privire la a treia întrebare preliminară

- 46 Ținând seama de răspunsul la a doua întrebare, nu mai este necesar să se răspundă la a treia întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 47 Cheltuielile efectuate de guvernele german și francez, precum și de către Comisie, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se asupra întrebărilor adresate de Bundesgerichtshof prin ordonanța din 4 decembrie 1997, hotărăște:

Articolul 27 punctul 1 din Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială, astfel cum a fost modificată prin Convenția din 9 octombrie 1978 privind aderarea Regatului Danemarcei, a Irlandei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și prin Convenția din 25 octombrie 1982 privind aderarea Republicii Elene, trebuie interpretat astfel:

- 1) Instanța din statul solicitat nu poate, în cazul unui pârât domiciliat pe teritoriul acestuia, să țină seama, în considerarea clauzei privind ordinea publică menționate la articolul 27 punctul 1 din convenția menționată anterior, doar de faptul că instanța din statul de origine și-a întemeiat competența pe cetățenia victimei unei infracțiuni.**
- 2) Instanța din statul solicitat poate, în cazul unui pârât domiciliat pe teritoriul său și urmărit pentru o infracțiune săvârșită cu intenție, să țină seama, în considerarea clauzei privind ordinea publică menționate la articolul 27 punctul 1 din convenția menționată anterior, de faptul că instanța din statul de origine a refuzat pârâtului dreptul de a se apăra fără a se înfățișa în persoană.**

Rodríguez Iglesias

Moitinho de Almeida

Edward

Sevón

Schintgen

Kapteyn

Gulmann

Puissochet

Hirsch

Jann

Ragnemalm

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 28 martie 2000.

Grefier

Președinte

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias